

Tematické okruhy ke zkoušce z Úvodu do románské jazykovědy

1. Znakový charakter jazyka (typy znaků, sémiotický trojúhelník, F. de Saussure a jeho teorie jazykového znaku, sémiotika x sémiologie).
2. Systémový charakter jazyka (hierarchická struktura jazyka, langue x parole, vztahy paradigmatické x syntagmatické, dvojí artikulace jazyka).
3. Další charakteristiky jazyka (arbitrárnost, produktivita, kulturní přenos, diskrétní charakter, metajazyková funkce).
4. Jazykové roviny a jim odpovídající lingvistické disciplíny.
5. Lingvistika a její místo mezi ostatními vědami; lingvistika x filologie; jazykověda obecná, komparativní, deskriptivní, normativní, synchronní, diachronní. Románská lingvistika – specifika.
6. Klasifikace jazyků (typologická, genealogická, sociolingvistická). Zařazení latiny a románských jazyků dle genealogické klasifikace.
7. Románské jazyky (celkem 10 – umět vyjmenovat; u španělštiny i jednotlivé dialekty). Postup romanizace; Romania continua x submersa x nova. Západní a východní románské jazyky.
8. Filologická a gramatická literatura ve staré Indii (Panini, Patañďžáli), ve starověkém Řecku (filosofické úvahy o jazyce – Platón, Aristotelés; filologická a gramatická pojednání – Aristarchos Samothrácký, Dionysios Thrácký, Apollonios Dyscolos), ve starověkém Římě (Varro, Quintilianus, Donatus, Priscianus).
9. Studium latiny ve středověku, vliv katolické církve (překlady Bible, studium biblických jazyků), spekulativní gramatiky a modisté, Dante Alighieri (De vulgari eloquentia).
10. Humanismus a renesance (první gramatiky románských jazyků a další jazykovědné práce).
11. 17. století (směry jazykovědného bádání, Francouzská akademie, Gramatika z Port-Royal, pojednání o vývoji rom. jazyků).
12. 18. století – racionalismus, empirismus, teorie o původu jazyka (Condillac, Herder, Rousseau), encyklopedisté. Význam odhalení podobnosti sanskrtu s evropskými jazyky.
13. 19. století – počátky vědecké lingvistiky. R. Rask, F. Bopp, J. Grimm, W. von Humboldt. 1836 – vznik románské lingvistiky (Friedrich Diez).
14. A. Schleicher – darwinistická jazykověda. (podstata teorie, časové zařazení, přínos, kritika).
15. J. Schmidt – vlnová teorie (podstata teorie, časové zařazení, přínos).
16. Mladogramatická škola (základy učení, časové zařazení, hlavní představitelé, významní romanisté).
17. Počátky dialektologie (zakladatel, podstata, časové zařazení).
18. Jazykový zeměpis (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).
19. Metoda slov a věcí (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).
20. Idealistická škola (zakladatel, podstata, časové zařazení).
21. Francouzská sociologická škola (zakladatel, podstata, časové zařazení).
22. Psychologická lingvistika (zakladatel, podstata, časové zařazení).
23. Strukturalismus (F. de Saussure: *Kurs obecné jazykovědy* /1916/, hlavní myšlenky učení).
24. Hlavní strukturalistické školy (ženevská, pražská, kodaňská, americká – hlavní představitelé (u pražské alespoň 4), časové zařazení, oblasti bádání, specifika jednotlivých škol).
25. Transformační a generativní gramatika (zakladatel, podstata metody, časové zařazení).